

AUTORA: Olalla Cortizas

Palacios González, M. (Ed.) (2019). *Antoloxía de poesía galega nova*. Atenas: Ekdoseis Vaxkikon. 134 páxinas.

Unha xeografía posíbel para a poesía talvez teña forma de triángulo. Delimitado polas relacións coa verdade, a realidade e a actualidade, o poema opera coa historia e a linguaxe, condensa o tempo e, no mellor dos casos, despézo. Procura a densidade, por contraposición á vida homoxénea e baleira do capital. Atrai ruídos, investiga, é sempre unha tentativa. O seu territorio aparece e desaparece a cada intre. No mellor dos casos, interroga obxectivos provisionais e defende posicións temporais. A partir desta xeografía inventada é tamén que se pode ler a *Antoloxía de poesía galega nova*, ao coidado da profesora e tradutora Manuela Palacios, e que da man das tradutoras Teresa Pardo Núñez e Sofía Karatza achega ao grego contemporáneo a obra de dez poetas galegas, nadas entre 1983 –Xabier Xil Xardón– e 1996 –Antón Blanco.

O libro é unha ponte. Nas súas beiras, dúas nacións do sur europeo ás que xuntou a submisión ao réxime ordoliberal da Unión Europea. Dende 2008, e de xeito agudo despois de 2012, Grecia e Galicia sufriron a ofensiva do bloque dominante contra o traballo. A crise resolveuse co retroceso das maiorías sociais e o avance do lucro como lóxica dominante. Ningunha expectativa ficou indemne. O futuro esborranouse e o mundo, aínda que arestora ninguén parece lembralo, xa foi outro. É outro. E nesa circunstancia é que acontece a poesía recollida nesta escolma. Ao cabo, as escritoras e escritores aquí presentes son dalgún xeito os fillos da fame, segundo o título do primeiro libro venal de Ismael Ramos –ausente da escolla. De que maneiras o sucedido comparece nestes poemas –30, tres por autor– podería servir para nos achegar ao que sexa que respira no fondo da poesía galega última. Á súa temperatura, e unha antoloxía tamén funciona, entre outras cousas, como un termómetro. “se acaso abanean, o movemento é imperceptíbel. burlan todo o

que criamos saber sobre o equilibrio. eríxense en representación da xustiza”, escribe Alba Cid (Ourense, 1989) no *movemento segundo* de *Ukai, da pesca con corvos mariños*.

É xustamente a obra de Cid, unha busca precisa das fronteiras exteriores do eu, aparentemente formalista pero consciente de que a soidade é ás veces ideoloxía, unha das que mellor marca as oblicuas canles que conectan verdade, historia e poesía. É o tempo concreto, histórico, o que fai por alumear o verso e ofrecelo á luz violenta dos acontecementos. Así, só que nun rexistro distante ao de Cid, Gonzalo Hermo (Taragoña, Rianxo, 1987), cuxo *O tremor* di na derradeira estanza: “Vin o mundo aparecérsese completo entre cascillos / unha tarde de vento dun mes de primavera”. A literatura grega do XX atravesada por certo o seu último libro publicado, *A vida salvaxe* (2018). Por esas estrañas vías, a miúdo inhóspitas, case sempre descoñecidas e explicábeis só con dificultade, circula a poesía. E por elas é que este volume pode falar ao caso para unha lectora grega. Ao caso sucedido na última década, cando a democracia parlamentaria quedou espida e a poesía debeu atoutiñar nunha paisaxe devastada tamén moralmente. E a moral importa, e como, para o poema.

6

Os poemas longos de Lara Dopazo (Marín, 1985) constitúen unha proba de cargo. O seu onirismo é o da experiencia. Os acenos surreais e as imaxes de fasquía animal cruzan unha escrita do dano e a conciencia asediada. “non darei de comer aos gatos / nin sequera para enganalos co veneno”, anota en *perderei a cabeza o día que non vos teña canda min*. Ese mesmo cerco rodea a Jesús Castro Yáñez (A Pastoriza, 1992), que en *Semántica* desafia as concepcións pactadas da linguaxe: “Seguirán sen querer as palabras / case todo o que a elas lles pertence, / aínda que outra vez as repitamos / por se algunha fe nosa puidera / chegar a convencelas de si mesmas”. A linguaxe tamén é susceptíbel de sucumbir ao poder. Non é neutra. A cuestionar os consensos arredor dela dedicou notábeis esforzos unha das autoras cuxa obra e ideas sobre o xénero están máis presentes nas novas promocións, Chus Pato. Se cadra coa de Luísa Castro e a de María do Cebreiro, a máis influínte. “Ás portas da cidade un reo levanta / a cabeza e pode ver o seu corpo en proceso de desmembrarse”, escribe Antón Blanco (Vilagarcía de Arousa, 1996) en *En lugar de medir a distancia entre os acontecementos...*

Porque a *Antoloxía de poesía galega nova* ofrece unha vista útil non só para a lectora grega. Tamén intervéñen no campo galego e permite ver como van mudando as afinidades electivas das poetas. Atrás parecen quedar nomes que

marcaron quintas anteriores, por caso Méndez Ferrín, Manuel Rivas, Xohana Torres ou Novoneyra. Os lazos estabelécense agora sen violencia e a denominada Xeración dos 90 –se é que se pode reducir a ese epígrafe un monllo de poetas tan heteroxéneo– aparece xa como determinante nas escritas máis recentes. A súa herdanza non vén precedida de ningún testamento. A liña clara con respuntes simbolistas de Arancha Nogueira (Ourense, 1989), por exemplo, achega á escolma o poema máis abertamente social, *O outro lado do camiño*, denuncia da turistificación de Santiago de Compostela. Alén do tropo de que todo é política –un lugar común que opaca máis do que ilustra–, a poesía política en sentido emancipador constitúe unha práctica significativa na literatura galega recente. Charo Lopes, Carlos da Aira, Laura Ramos son algúns exemplos máis alá desta antoloxía. Esta é, en todo caso, a forma que adopta unha das respostas dos fillos da fame ao estado de cousas.

Ferramentas outras usou Francisco Cortegoso (Pontevedra, 1985-2016). O seu forzar a sintaxe –sináloa con agudeza Manuela Palacios na introdución do volume– pode interpretarse como crítica da barbarie. “Escena ábrese ante un público inexperto, non acostumado á violencia da imaxe que nós si (somos os que nos lemos) / eles nunca recibiran a imaxe de si propios, foran adestrados na observancia do humano dende disciplinas de distinto grao de aplicabilidade”, escribe. Non era este, frío e prescritivo, de aire ensaístico, o único rexistro dun poeta noutras ocasións dado aos outonos. Como tampouco os tres poemas de Xabier Xil Xardón (Xinzo de Limia, 1983) esgotan o seu labor poético. Sarcasmo seco, imaxes inauditas –“a miña pel ten acento de funambulista”–, certa tendencia á abstracción, lonxe queda a súa poética inicial arrimada ao barroquismo ferriniano: “Quizais haxa mensaxes implícitas nos ferranchos / na súa disposición, na oxidación, no vagoroso estender do mofo”, di o poema *No tellado do alpendre...*

“Xamais preguntaron por nós. / Quedamos varadas / na patria da ausencia; / sen barco, / sen mar”, di con evidentes ecos de Manuel Antonio Rosalía Fernández Rial (Carballo, 1988). Ese desamparo, tamén activo na obra de Tamara Andrés (Pontevedra, 1992) –“Non sei construír barcos // Tampouco recompoñer / camiños que non sexan / o da perda”–, é finalmente outro fio vermello que corcose as dez voces recollidas nesta *Antoloxía galega de poesía nova*. A destrución do horizonte e a vida precaria, a imposibilidade de pensar o futuro inmediato, a inestabilidade como trazo central da existencia, son pezas das condicións de posibilidade da escrita. A esta escolma cumpriríalle

agora a contraparte grega, nunha viaxe de ida e volta entre poetas coetáneas pertencentes ao tempo salvaxe da *troika*. Igual que *A Marcha Radetzky* e *Á procura do tempo perdido* tratan ao cabo a mesma época histórica –a da descomposición dos imperios e a pista de saída á Gran Guerra– por camiños e con utensilios narrativos mesmo opostos, a poesía galega, adoito intempestiva entre a verdade, a realidade e a actualidade– inténase no que Lukács unha vez denominou era das consecuencias.

Daniel Salgado

Universidade de Santiago de Compostela